Filosofia pitonului

Lipsa de interes a filosofilor pentru scriitura diaristă. Marile jurnale sunt, de obicei, opera prozatorilor, a acelora obişnuiţi cu o anumită regularitate şi amplitudine a scriiturii. Poeţii sunt eliptici, adânc simbolici, naturi criptice. Filosofii se concentrează asupra încleştării cu ideea şi dispreţuiesc notaţiile pur evenimenţiale, ignoră individualitatea faptului trăit, vânând forme.

* * *

Filosofia e cea mai impresionantă formă de asceză a intelectului, căci ea impune locuirea în sine, obişnuirea cu o magherniţă, cu un set restrâns de idei, frecventat febril şi fără oprire, asemenea unui costum uzat de prea multă purtare. Filosoful refuză spectacolul imaginaţiei, teatrul întotdeauna viu al senzaţiilor, explozia ideilor mereu seducătoare şi fertile, preferând închiderea, opreliştea, sufocarea în aerul stătut al aceloraşi obsesii. Filosoful e săracul voluntar al spiritului, cerşetorul etern ce agonisește zilnic aceleaşi monede, trăind în restrişte, aproape gol, aproape orb, fixat spasmodic asupra ideii asemenea unui idiot divin. Guvernat de încăpăţânarea sa eroică şi morbidă, de monomania lui solemnă, de încrâncenarea sa de ocnaş regal, el caută fără încetare să străpungă armura lucrurilor, părând să-şi propună să lase în urmă atât sfera lui Parmenide cât şi neantul fără sfârşit. Dacă descoperă ceva, îşi strânge febril descoperirea în mâini, le-o arată tuturor, vorbeşte numai despre asta, devine antipatic şi ostil, prăbuşit, în final, în mintea copiilor, zăcând în lumea pe care şi-a dorit-o, fără să-şi mai scape din ochi nicio clipă jucăria, maşinuţa speculativă cu ajutorul căreia va reface întreg universul. Dacă parcursul lui se încheie cu un eşec, dacă se întoarce cu mâinile goale, nu are altă soluţie decât cultivarea maniei, adâncirea obsesiei, obişnuirea cu nebunia.

* * *

Filosoful e un japonez al gândirii

* * *

Filosoful e întotdeauna contrariul fiului risipitor: nu fratele îmburghezit prematur, ci berbecul cel gras.

* * *

Filosoful e o mitralieră care folosește la infinit aceleași gloanțe moștenire dintr-un alt război decât războiul lui…

* * *

Eșecul filosofului ține de refuzul său de a accepta carnalitatea cuvintelor, senzualitatea limbii. El crede că, pentru a descrie lumea, e nevoie de un idiom rafinat, de vocabule descărnate, de interiorizarea ascezei, de transparența unei unelte impersonale, exaltând nobleța abstracției și lipsa de sex a ideilor. Convins că limbajul e calp, în mod paradoxal, tocmai din pricina bogăției sale, el mizează pe raritatea unor formule căutate, se vrea demiurg al verbului, străduindu-se să inventeze un mediu perfect purificat pentru domesticirea gândirii. Are adesea impresia că trebuie să traducă dintr-o limbă angelică în graiul imperfect al muritorilor, așa că nu încetează să caute univocitatea algebrei, triumful limpidității matematice, claritatea telepatiei. Obsedat de modelul simplității principiilor, jură că nu va putea să-și dezvăluie viziunea despre lume până când nu va reuși să purifice limba, făcând-o demnă de o asemenea revelație. Se torturează zilnic, blestemând tradiția metafizică și natura coruptă a umanității, hotărât să recurgă fără ezitare la gestul straniu al unui orientalist italian care-și arunca pumnalul în ușa sau pereții camerei pe care-o arpenta cu furie, trădându-și astfel nemulțumirea atunci când nu găsea cel mai potrivit termen pentru a traduce din sanskrită în chineză. Moare cuprins de disperare, socotindu-se înfrânt, incapabil să ajungă la adevărul ultim, la descifrarea hărții veritabile a lumii, împiedicat mereu de blestemul limbajului. În același timp, severul paznic kafkian plasat în fața porții metafizice cască tot mai des de plictiseală, absolut sigur că va fi silit să zidească încă o intrare nefolosită de nimeni.

* * *

Filosofia, isteria nuanţelor

* * *

Filosofia e o lecţie de dresaj combinată cu un exerciţiu de caligrafie.

* * *

Două tipuri de filosofi: pentru unii, gândirea seamănă cu depănarea răbdătoare a unui ghem de sfoară, pe când pentru ceilalţi ea este echivalentul unei invazii mongole.

* * *

Poate că umanitatea există doar mulţumită lenei panterelor, lipsei de virulenţă a instinctului lor ucigaş, utilizat cu maximă parcimonie şi numai pentru a le asigura hrana. Dacă ar fi dovedit oarecare febrilitate, dacă sângele le-ar fi dictat neastâmpărul şi furia, continentele noastre imprecis desenate ar fi fost stăpânite astăzi de masivitatea felinelor, de splendoarea trupurilor sângeroase şi mereu agile, iar urma oamenilor s-ar fi şters în favoarea cabrării animalului. Metafizica ar fi fost predicată de tigri, leii şi-ar fi păstrat morala, iar spinoasele probleme ale teologiei ar fi rămas în seama leoparzilor.

* * *

Nicio mare gândire nu se poate dezvolta fără zile întregi de meditaţie netulburată de îndeletniciri cotidiene. Tocmai de aceea, înzestraţi cu un imens geniu al răbdării, filosofii majori sunt incapabili să muncească, capturaţi de obsesia lor centrală, sclavi ai concentrării titanice asupra ideii. Îşi folosesc propria avere, se bucură de şansa unei moşteniri îndestulătoare, obţin pensii sau stipendii, devin protejaţii unor principi sau ai unor nababi, se angajează ca profesori particulari, exercită formale funcţii de bibliotecari, ţin rare prelegeri universitare, totul doar pentru a-şi păstra cea mai preţioasă resursă, timpul necesar meditaţiei, imensul timp de care au nevoie pentru a se duela cu propriul spirit, forţându-l să devină atât de docil încât să le slujească în

întreprinderea urieșească de cartografiere a provinciilor spiritului.

* * *

Spiritul nostru e rebel; ca să putem gândi, suntem siliţi să-l înlănţuim, să-l ţinem în chingi, obligându-l să-şi înfrâneze nerăbdarea, inconstanţa, capriciile, fixându-l prin violenţă asupra ideii. Gândirea se naşte numai ca urmare a torturii, graţie rafinatei cruzimi pe care învăţăm s-o exercităm asupra minţii noastre nomade. Fără obligatoriile stadii de dresaj, spiritul se comportă asemenea unui aventurier, întemeind imperii ce se vor prăbuşi a doua zi, punând pe mare corăbii ce se vor scufunda după o singură noapte de navigare. În plus, el suferă de o frivolitate endemică, simte dorinţa de a flirta cu lumea, e uşor ispitit de chipurile şi culorile efemerului, e mereu pe cale să cedeze tentaţiei, refuzând cu obstinaţie să se retragă în sine, fiind incapabil să-şi asume o trăire ascetică şi să accepte boicotarea prezentului. Or, tocmai pentru a-i stopa derutanta împrăştiere, pentru a-i opri inutila risipire, suntem constrânşi să procedăm silnic, înfrânându-i toate pornirile naturale, blocându-i spontaneitatea, atârnându-i în loc de aripi ghiulele, tratându-l ca pe-un ocnaş, biciuindu-l şi obligându-l să ţină post. Asprimea noastră poate să ia sfârşit numai odată cu transformarea sa într-un instrument docil, capabil de cea mai deplină ascultare, obedient până la autodistrugere, în stare să ne urmeze până în pragul nebuniei şi, dezarticulat, haotic, hulpav, chiar dincolo de ea…

* * *

Filosoful major e mare maestru de dresaj, transformându-şi spiritul, după plac, fie într-un superb ogar obişnuit să se afle întotdeauna pe urma vânatului, fie într-un armăsar de paradă capabil de cele mai complicate acrobaţii.

* * *

Şcolile filosofice sunt şcoli de dresaj. Discipolii nu învaţă *ce* să gândească, ci *cum* să-şi pacifice spiritul, să-l disciplineze şi să-i păstreze trează atenţia, menţinând astfel spasmodic ideea şi refuzând

s-o elibereze, păstrând-o statornic sub supraveghere, analizându-i toate fațetele, scrutându-i toate detaliile, examinându-i cu finețe contururile, storcându-i ultima fărâmă de sens, desfășurând-o până la capăt, epuizându-i înțelesul.

* * *

Gândirea e război, pârjolire, intrare în deșert, celebrare a aridului.

* * *

A filosofa, înseamnă a învăța să mori, iar asta nu doar din pricina depășirii efemerului, a obișnuirii cu fragilitatea și vremelnicul, a însușirii tehnicilor seninătății care-ți permit să-ți închei fără temeri călătoria pământeană, ci mai ales fiindcă gândirea continuă, concentrarea fără fisuri a spiritului, imobilitatea impusă atenției aduc vecinătatea cu moartea, familiarizarea crescândă cu vidul, izgonind urmele vieții în folosul celebrării abstractului, a construcției, a purității inerte a artificiului.

* * *

După ce Isaac Ben Israel, fost apropiat al lui Feyerabend și fost important oficial al Mosad, a publicat o *Filosofie a serviciilor secrete*, s-ar fi cuvenit ca Baudrillard să-și încheie opera cu o *Filosofie a terorismului*. Dacă n-a făcut-o el, misiunea i-ar putea reveni numai unui marxist german, cu toate că pentru această onorantă însărcinare ar mai putea candida și Virilio, Badiou sau Zizek. Rămâne de văzut dacă o asemenea întreprindere va fi finanțată de o fundație occidentală sau de un prinț saudit sponsor al Al-Qaida.

* * *

Oamenii finalului, oamenii ororii, martorii apocalipsei, vor coborî cu siguranță mai jos de modelul maimuței, trăindu-și sfârșitul repliați în cele mai ascunse tainițe, fascinați de imaginea reptilei, adorându-și natura de târâtoare, venerându-și presupusul strămoș,

adulându-l pe şarpe.

* * *

Oamenii sfârşitului vor fi oameni-reptile, oameni modelaţi potrivit designului înregistrat la biroul 9 al divinităţii de onorabilul Hieronymus Bosch.

* * *

Filosoful se teme de extaz, de ieşirea din sine, de imprevizibilul răscolitor al revelaţiei. Pentru el, nimic mai înspăimântător decât cele patru experienţe mistice ale lui Plotin.

* * *

Filosofia presupune o răceală neomenească destul de greu de atins în condiţii normale. Marile spirite care i se consacră trebuie să consmită la complicate exerciţii de înfrânare, acceptând să interiorizeze constrângeri draconice. Chiar dacă reuşesc în cele din urmă, efortul depus le lipseşte de o parte importantă a forţelor lor, influenţându-le nefast scrierile. Tocmai de aceea, putem să bănuim că cei mai mari filosofi vor putea să se nască abia după ce vom învăţa să ne creştem copiii în congelatoare…

* * *

Nordul ca refugiu? Descartes în Suedia, Bloy în Danemarca, Brecht în Norvegia. Wittgenstein scriindu-şi, şi el, *Tractatus*-ul în tranşee, tot în Norvegia.

În nord se naşte ideea, în sud se aprind simţurile, în centru se trăieşte pur funcţionăreşte.

* * *

Cea mai aprigă dictatură ar putea să fie aceea în care filosofii să fie siliţi să-şi camufleze ideile în sofisticate cărţi de bucate, mascându-şi sistemul în nesfârşite liste de reţete. Un Kant disertând despre cea mai bună întrebuinţare a fileului de somon, un Cioran

explicând problemele sufleteşti ale claponilor puşi la îngrăşat, fără a face însă aluzie la posibilele lor tentative de suicid.